

Van tafelaardappelen onder folie tot zaaiuien op perspotjes

Vroege telers op Tholen

Van de Zeeuwse eilanden is Tholen de minst opvallende. Daar moet je wat te zoeken hebben, anders rij je er ten oosten of ten westen omheen. Maar ik heb er wat te zoeken. Ik bezoek er Leen en André Guiljam, die – naast loonwerk – producten telen die je met name op dit eiland vindt.

Huib Rijk

Huib Rijk bezoekt elke twee maanden een collega-akkerbouwer en praat met hem over zijn bedrijf. Hoe onderneemt deze akkerbouwer? Hoe maakt hij keuzes en waarom juist deze? En hoe zien de toekomstplannen er uit? En hoe gaat de ondernemer om met maatschappelijk thema's als duurzaamheid en social media?

Wat mij opvalt

Op het eiland Tholen is de grens tussen akkerbouw en tuinbouw vaag. Zo worden aardappelen bijna als tuinbouwgewas geteeld en wordt de teelt van bloemenzaad bijna akkerbouwmatig uitgevoerd. Het bijzondere is dat van oorsprong kleinschalige teelten niet zijn verdwenen door de schaalvergroting, maar juist zijn gebleven.

Leen toont de knollen van het ras Yazy, een nieuw ras voor het luxe segment.

Opa Guiljam begon als schaapherder op het eiland. Daarnaast deed hij allerlei loonwerk. Geregeld werd er wat grond aan gekocht waardoor het bedrijf gestaag groeide. Later kwamen twee zonen in het bedrijf, de vader van André en Leen en een broer van hem. De belangrijke teelt voor de broers is die van tafelaardappelen. Hiervan verbouwen ze 40 hectare, voor een deel op land dat gehuurd of geruild is. Er wordt product afgeleverd van juni tot maart, met opbrengsten van 12 tot 50 ton per hectare. De eerste teelt betreft aardappelen die onder folie worden afgedekt. Een bewerkelijke teelt volgens Leen. Half februari of maart wordt het pootgoed in de grond gestopt vanuit Joppe-voorkiemzakken. Direct gaat het folie er over. Rond half mei staat er dan normaal zo'n 30 centimeter loof op. De planten ontwikkelen samen zo veel kracht dat het folie helemaal strak komt te staan. Na het verwijderen van het folie is er vaak even een groeistilstand. Veelal beregenen ze het gewas dan direct. Vanwege het koude voorjaar is de teelt dit jaar later. Dit, in combinatie met de hoge prijzen voor consumptie van de oude oogst, leidde er toe dat de verwachtingen voor de prijzen hoog gespannen waren. Maar in het nieuws kwam dat de prijzen niet meevielen. De prijzen kwamen uit tussen de 70 en 80 cent per kilo voor de allervroegste. „Een mooie prijs”, vindt Leen, „maar sommigen hadden gedacht dat ze wel een euro per kilo zouden worden.” Daarna kwam er zelfs even een dip toen de aanvoer van vroege aardappelen toenam. Inmiddels zijn de prijzen weer op niveau. Dat komt met name doordat er vraag is vanuit de verwerkende industrie. „Dat zie je normaal nooit. Het tekent hoe klein de voorraden van de frietindustrie zijn.”

Kwaliteit

De teelt van vroege aardappelen was altijd al aanwezig op het eiland. De afzet liep

via de veiling in Sint-Annaland. En door de aanwezigheid van de veiling verdween de teelt niet. Hetzelfde zie je bij de teelt van bloemenzaad. „Die zou ook elders kunnen plaatsvinden, maar voor handelshuizen is het aantrekkelijk om hier teelten onder te brengen. Bovendien is de grond er geschikt voor en is de teeltkennis aanwezig”, zegt Leen Guiljam.

Hoe is de positie van de aardappelen van Tholen ten opzichte van de andere teeltgebieden? Leen: „Wij richten ons vooral op kwaliteit. In Spanje groeien ze op de rode zandgronden. Die van Tholen komen van de klei en hebben daardoor meer smaak.” Er bestaat geen echt keurmerk op Tholen zoals de Opperdoezer Ronde. Maar de veilingen van Sint-Annaland en Scherpenisse promoten de vroege aardappelen onder de naam Alvantho, wat staat voor Alles van Tholen. Hierdoor is het mogelijk om een breed scala van rassen over een langere periode af te zetten. De onderdekteelt mag in een rotatie van 1 op 2. Daarbij is de verplichting dat de oogst op 1 juli klaar moet zijn. Wegens het late voorjaar is die datum dit jaar een week opgeschoven.

De vroege teelt vindt plaats op grond van 12 procent afslibbaar. Op deze grond is het organischestofgehalte slechts 1,5 procent. Na de aardappelen wordt meestal bladrammenas als groenbemester geteeld. In het tussenjaar wordt vaak graan geteeld, maar niet te vaak vanwege schurft. Een dubbelteelt hebben de gebroeders ook wel geprobeerd, maar dat beviel niet. „Met bijvoorbeeld sperziebonen kom je al snel laat in het seizoen met zware oogstmachines op het land.”

Er worden diverse rassen geteeld. In de vroege teelt gaat het om Doré en Frieslander, later Nicola en Bildtstar. Dit jaar hebben ze een nieuw ras op proef. Het gaat om Yazy, een ras voor het exclusieve segment met een groot aantal knollen in de maat 35-50. De broers hechten aan de kwaliteit van de

grond. Toch zien ze de bodemvruchtbaarheid onder druk staan. Hoe dat komt? Leen denkt dat de inzet van zware machines de oorzaak is. „Her en der zie je percelen met plekken met een matige stand. De gedachte was dat het om spuutschade zou gaan. Nu wordt gedacht dat het een toename van vrijlevende aaltjes zou kunnen zijn.”

Het probleem met vroege teelt van aardappelen is de schilvastheid. De manier van werken is nu dat er een prijsafsprake met de afnemer wordt gemaakt waarbij het moment van doodspuiten wordt vastgelegd. De afnemer bepaalt vervolgens wanneer de aardappelen genoeg zijn afgehard om te rooien.

Uien en wortels

Ook bij de uien en de wortels ligt de nadruk op de vroege teelt. Bij uien worden zowel plant- als zaaiuien geteeld. Bovendien worden er op perspotjes geplante zaaiuien geteeld die van de plantenkweker afkomstig zijn. Een dure teelt, maar op deze wijze is het mogelijk om vroeg een kwalitatief goed product te leveren. Met het standaardras Red Baron is dat moeilijk.

Naast de akkerbouw is loonwerk een belangrijke poot onder het bedrijf. Dit wordt met name door André verzorgd. Alle werkzaamheden voor aardappelen, uien en wortels kunnen ze verzorgen.

Op de vroege teelten wordt veel beregend. Het bedrijf werkt veel met slangen waarmee tot een afstand van een kilometer water aangevoerd kan worden naar de haspel. Ze zijn heel tevreden over de kwaliteit van het water. Het waterschap Scheldestromen heeft zich vastgelegd op een inspanningsverplichting om voldoende zoet water in te laten vanuit het Volkerak en het Zoommeer. Hiervoor betalen de boeren 2 tot 30 euro per hectare. Tot nu toe heeft het waterschap zijn toezeggingen kunnen waarmaken. ■

Bedrijfsgegevens

André (38) en Leen (43) Guiljam en hun vrouwen Simone (35) en Rianne (40) runnen een akkerbouw- en loonwerkbedrijf met 3 vaste medewerkers. Oppervlakte 100 ha, waarvan 40 ha aardappelen, 26 ha plant- en zaaiuien, 15 ha wortels, 5 ha bieten, 5 ha cichorei, tarwe en graszaad. André regelt vooral het loonwerk, terwijl Leen verantwoordelijk is voor de akkerbouw.

